A. HANS KINDERBIBLIOTHEEK

Nr 164

Van den Dood Gered

Nr. 164.

VAN DEN DOOD GERED.

I.

Rozendal was de kleine hoofdplaats van een graafschapje. En twee honderd jaar geleden was daar groote ontevredenheid. De graaf, door een keizer hier aangesteld, wilde de burgers zware belastingen laten betalen, om een nieuw kasteel te bouwen. De burgers zeiden dat de graaf reeds een schoon kasteel had en geen recht had van hen meer geld te eischen, dan ze jaarlijks opbrachten.

Daar over sprak burgemeester Ram toen hij met de schepenen, raadsleden en voorname burgers in de ruime gelagkamer van den «Vergulden Helm» zich den beker wijn goed liet smaken

Het was een liefelijke lenteavond van 't jaar 1740.

— Wij kunnen, wij mogen niet dulden, sprak de achtbare burgervader, dat onze heilige rechten met de voeten getreden worden. Zij staan beschreven op oude perkamenten.

— Die met het zegel der vorige graven bekleed zijn, voegde de stadsschrijver, Lindens, een oud en wijs mannetje, er bij.

— Wij zijn vrije mannen, vervolgde de burgemeester. Rozendal eerbiedigt den vrede, zoolang men het met rust laat En zoo niet, dan...!, en Ram blikte wild in 't rond, alsof de vijanden reeds in aantocht waren.

De burgers gevoelden eerbied voor hun burgemeester. Om zoo te spreken in de stad, waar de graaf zelf woonde, en nog wel een soldatenbende tot zijne beschikking had, daarvoor moest men durven.

De raadsleden knikten, om hun instemming met Rams woorden te betuigen. Weer wilde de laatste een uitval doen, toen de deur geopend werd en een officier de herberg binnentrad.

— Goeden avond, Heeren, sprak de krijgsman.

— Goeden avond, kapitein Smit, klonk de wedergroet.

Deze nieuwe bezoeker stond aan 't hoofd van 's graven legerbende.

De immer glimlachende kastelein, Hubert Breedens, snelde toe om zijn gast te bedienen.

— Een flesch krachtige wijn! gebood de kapitein. Ik moet mijne kwaadheid wegspoelen! Duizend bommen! Ik, legeroverste Smit, de knapste veldheer uit het rijk, ben vreeselijk beleedigd

geworden! Ik heb verstand van den oorlog! Wil een keizer Europa, ja, gansch de wereld veroveren, dat hij mij tienduizend soldaten geve en binnen een jaar heerscht hij over de aarde, zoo groot als ze is. En zoo 'n man als ik, is op zijde geschoven, terwille van een vreemdeling. Duizend bommen, dat is ongehoord!

— Maar wat is er dan toch gebeurd? vroeg de burgemeester.

— Gebeurd! herhaalde Smit, er is een schandaal gebeurd! Tot nu toe heb ik ons leger gecommandeerd en er goede tucht in gebracht. En nu dat reuzenwerk volbracht is, komt een vreemdeling mijn werk bederven!

— Een vreemdeling? riepen allen, uiterst verwonderd.

— Ja, een vreemdeling, duizend bommen! Is het geen schande? Ik moet nu gehoorzamen aan een veldheer, die, wie zal 't ons zeggen, van welk barbaarsch land komt overwaaien. Een vreemden aap, noem ik hem. Een indringer.

De burgemeester schudde bedenkelijk zijn eerwaarden kop met de grijze pruik. Hij doorzag het plan van den graaf. Met geweld zou deze, als 't moest, zijn wil doordrijven. En omdat Smit bevriend was met de burgerij, liet de graaf een vreemden kapitein komen, die voor geen geweld zou deinzen.

Allen waren druk in gesprek over dit ernstig nieuws. Voor de tweede maal ging de deur open en waarlijk nogmaals om een krijgsman door te laten.

De binnengekomene, een nog jonge man, stond een oogenblik stil, als om het gezelschap te bezien.

— Verschoon mij zoo ik u stoor, zei hij. Maar ik meen hier de voornaamste burgers der stad te zien en wil mij daarom voorstellen als kapitein Belder, den nieuwbenoemden overste van 's graven leger. Ik ben nu kommandant te Rozendal.

Smit stond ijlings op. Hij bromde niet meer.

— Uw dienaar, kapitein Smit, tot heden legeroverste van onzen graaf.

't Kostte hem moeite deze woorden te spreken.

— Dus nu onderbevelhebber, hernam Belder. 't Is een gelukkig toeval dat mij u ontmoeten doet. Wij zullen elkander noodig hebben. Wil mij nu aan de andere heeren voorstellen.

En thans klonk het, terwijl de noodige buigingen gemaakt werden, want de Rozendalers kenden hunne manieren:

— Burgemeester Ram. Schepen Elbers, Droes en zoo de heele rij langs.

Eindelijk zaten allen weer. Doch de burgers bezagen den nieuwen kapitein maar wantrouwend. Deze bemerkte zulks wel; hij scheen er echter weinig om te geven. Onmiddellijk sprak

hij met Smit over dienstzaken en wel, zoo dat hij goed zijn meerderheid liet gevoelen.

— Welnu, zei Belder, morgen om negen ure zult ge de soldaten laten aanrukken op de Markt, opdat ik hen inspecteeren kan. Ik moet op hen kunnen rekenen, want ik geloof dat ik hier een zware taak te verrichten heb.

— Denkt ge zulks? vroeg de burgemeester verstoord.

— Ja, en met reden, antwoordde Belder. 't Zal hier zijn hooren of voelen. Ware ik in uwe plaats, 'k zou mij aan den graaf onderwerpen en maar gauw het geld geven.

— Wij zijn niet gewoon van vreemdelingen raad in te winnen, hernam Ram op verontwaardigden toon.

— O, neen antwoordde de kapitein. Maar 'k ben niet gewoon mijne meening onder stoelen of banken te steken. Dat zullen ze hier gauw genoeg weten en voelen ook als 't moet. 'k Kwam hier binnen om kennis te maken met de medeburgers, maar in waarheid, 'k geloof dat de Rozendalers driftig zijn.

— Noem liever uw eigen gedrag aanmatigend! riep raadsheer Visser, oprecht toornig.

De kastelein sidderde. Zou zijn zoo gunstig bekende herberg het tooneel worden van een twist?

Doch zoo ver kwam het niet. De burgemeester wist zijn vriend te bedaren en ook de krijgsman,

wellicht begrijpende, dat hij op dezen eersten avond te ver ging, trok zich terug. Hij ledigde den beker, dien hij besteld had en vertrok, Smit gelastende mee te gaan.

En toen de burgemeester met schepen Droes, die in dezelfde straat woonde, huiswaarts wandelde, schudde het achtbaar stedehoofd zijnen grijzen kop, mompelende

— 't Is gedaan met den vrede in Rozendal, nu de graaf zulk een schelm in dienst heeft.

II.

Max, de zoon van kastelein Breedens, was een flinke jongeling van twintig jaren. Hij had een braaf karakter.

Max stond den volgenden morgen in de gelag kamer door het venster te kijken, want er was geen enkele klant. De nieuwe kapitein kwam naar de herberg.

— Dat is die vreemde snoeshaan, mompelde hij bij zich zelven, waarvan vader mij gisteren vertelde.

Belder trad binnen.

— Een ferme jonkman, zei hij, den zoon van Hubert van kop tot teen beziende. Dat zou een flink soldaat zijn. Waarom neemt ge geen dienst? vroeg hij.

— Omdat ik geen vechtjas zijn wil! antwoord de Max kort en stil gromde hij «Wat meent die sabbelslikker wel? Hij monstert me als een stuk vee.»

— 'k Geloof dat alle Rozendalers spoedig in vuur en vlam ontsteken, hernam de kapitein. Een wat nederiger toon zou u wel passen, knaap, tegen 's graven legeroverste.

— Wanneer men als gegoed burger der stad Rozendal uitgenoodigd wordt om voor een handvol gouds te gaan vechten, dan komt de wreveligheid boven, heer overste. Ik heb geen vijanden

— Wel, kookt uw bloed zoo gauw ? Gegoed burger der stad Rozendal! Ik begin waarlijk te gelooven dat ze zich in dit nest allemaal heeren voelen.

— De inwoners van Rozendal zijn vrij, heer. Zij bezitten uitgebreide rechten.

— Dan geef ik den graaf gelijk, als hij die wat inkorten wil. Spoedig zullen ze hier wel een toontje lager zingen. Als wij ons gezicht toonen, kruipt ge allen weg.

— Bluffen is gemakkelijker dan doen, heer overste.

— Wel voor den drommel, denkt ge, dat ik mij door een baardeloozen knaap laat beleedigen? Wilt ge zwijgen, melkmuil, of... en even rustte de hand van den kapitein op 't gevest van zijn zwaard. Mond toe!

— Waarom zou ik zwijgen, als de overste van 's graven leger mij beleedigt?

— Beleedigt? Dat spreekt ook al van beleedigen! We zullen u al spoedig andere kunsten leeren.

Op dit oogenblik trad de waard zelf in de gelagkamer.

— Gij hebt een fermen zoon, sprak de kapitein, tenminste ik vermoed dat deze jongeling uw kind is.

— Max mag met recht een flinke jongen genoemd worden, antwoordde Hubert fier.

— Maar gij moogt hem wel eens betere manieren leeren!

— Wat bedoelt gij? Heeft Max zich onbeleefd gedragen? en streng keek de kastelein zijn zoon aan.

— Stel u gerust vader, viel nu de zoon in. Nooit hebt ge gehoord, dat ik een klant onbeleefd behandelde. Ik weet heel goed hoe mij te gedragen tegen fatsoenlijke menschen.

— Dus, ik lieg? riep de krijgsman kwaad.

— Als gij durft beweren dat ik u onbeleefd ontving, ja, dan zeg ik dat gij liegt, hernam Max.

— 't Is wel, sprak Belder, wij zullen elkander weerzien. Woedend vertrok de vertoornde kapitein.

Terwijl Max aan zijn vader het gebeurde vertelde, liep de kapitein opgeblazen door Rozendal,

zinnende op wraak, om den jonkman te treffen.

— Ha! sprak hij bij zich zelve. Gevonden! We zullen u een toontje lager doen zingen, ongelikte beer!

III.

Bij den stadswal stond de woning van den eerzamen schoolmeester Michiels. Zijn vrouw was al jaren dood.

De vader beminde innig zijn eenig kind, Margaretha, negentien jaar oud. De meester was aan 't lezen. Margaretha luisterde, terwijl ze naaide.

Margaretha was de verloofde van Max uit den Vergulden Helm. En nu kwam Max binnen.

— Deert u wat? vroeg het meisje. Ge ziet er zoo bezorgd uit.

— Ach, antwoordde Max, het is niet wel van mij, maar toch, een geheimzinnige angst benijpt mijn hart. 't Is alsof iets mij nederdrukt. Die verwenschte beroeringen in de stad!

— Och, zei de meester aanmoedigend, dat komt allemaal terecht. 't Is geen goed land waar het nooit eens waait.

— Och, ik ben dwaas. 't Is al over. Ieder is op zijn tijd al eens weekhartig of zwaarmoedig.

— Vader, willen wij een wandelingsken doen? 't Is zulk een schoone avond en de lucht zal u goed doen, zei Margaretha.

Weldra bevond het drietal zich op straat. Ginds naderde kapitein Belder, de nieuwe overste. Hij maakte een diepe buiging, terwijl zijn gelaat geen spoor van ongenoegen meer verried.

— Zonderlinge kerel, sprak Max, en hij vertelde, wat er dien morgen voorgevallen was.

— En dat deerde u! riep Margaretha. Kom, hij is het al vergeten en zal bij zich zelven moeten bekennen, dat ge een ferme jongeling zijt.

— Ja, ge hebt u flink gehouden, zei meester Michiels. Zoo 'n soldaat is gauw driftig. Maar hij meent het niet zoo kwaad.

— Nu keek hij toch vriendelijk, merkte Margaretha op.

De vroolijkheid keerde terug en toen Max huiswaarts ging, waren alle zwarte gepeinzen vergeten.

***

Den volgenden morgen stond Max weer in de gelagkamer, toen kapitein Belder binnentrad. En, o wonder, de legeroverste stak zijn hand uit en schudde die van den jongeling hartelijk zeggende

— Een flinke gast zijt ge. Ik heb u gisteren eens willen op de proef stellen, maar ondervonden, dat ge u niet vertrappen laat. Ge zijt toch niet boos meer op mij?

— Boos? Wel neen, antwoordde Max vroolijk. Dus, 't Was niet gemeend, gisteren?

— Dat kunt ge begrijpen! Een krijgslist, om beter de burgers van Rozendal te leeren kennen. Anders niet, hoor! En ik moet bekennen, ik heb zelden onafhankelijker kerels ontmoet dan hier. Ze durven zeggen waar het op staat. Drinkt ge een roomer wijn met mij?

— Gaarne, antwoordde Max op blijden toon, want hij beminde meer den vrede dan twist.

De vriendschap was thans gesloten. En toen de waard binnentrad, kon hij zijn oogen niet geloo ven, ziende dat zijn zoon en de kapitein zulke goede maten waren.

Belder gaf lachend de verklaring van dit raadsel en of Breedens wilde of niet, hij moest ook eens klinken en drinken.

— Willen wij dezen namiddag een rijtoer ma ken? vroeg Belder aan Max.

— Met het meeste genoegen, tenminste, als mijn vader mij niet noodig heeft.

— Neen, neen, haastte de kastelein zich te antwoorden, ga maar. 't Is een groote eer voor ons.

— Ik bemin het gezelschap van jongelieden zooals uw zoon, hernam de overste. Kom dus om twee uur aan de Zuidpoort. Er zullen twee paarden gereed staan, een voor u en een voor mij. En we zullen goede vrienden worden.

— Ik zal er zijn.

— Tot straks dus, want ik heb nog eenige dienstzaken.

Na vader en zoon vriendschappelijk de hand gedrukt te hebben, trok de kapitein heen.

***

Netjes gekleed, stapte Max op het aangeduide uur naar de poort. De kapitein stond er al.

— Goed op uw tijd gelet! riep hij reeds uit de verte. Laat ons spoedig opstijgen. We kunnen dan een heel eind rijden.

Weldra reden de beide vrienden spoorslags weg.

— Wel, wat zoudt ge zeggen, zoo we eens naar den Wolvenberg trokken? vroeg Belder.

— De Wolvenberg! herhaalde Max verwonderd. Dien ken ik niet in ons graafschap!

— Hij ligt ook niet in het gebied van onzen graaf, doch even over de grenzen in den naburigen staat, waar hertog Godfried regeert.

— Maar, we leven op geen te besten voet met onze buren.

— Ge vreest hen toch niet? En bovendien, ge zijt met hen niet in oorlog. Zijn de gevoelens van vriendschap wel niet innig, zoo wijs zijn de man nen daar ginds toch wel, dat ze vreemde reizigers niet zullen hinderen.

Voor geen geld ter wereld zou Max vrees hebben laten blijken tegenover den krijgsman.

— 't Was een opmerking, sprak hij snel, toen ik zeide, dat wij met onze buren op geen goeden voet leven. Wij gaan er heen. Ze zullen ons niet

verslinden en zoo gemakkelijk zou dat bovendien niet gaan.

Vroolijk pratend vervolgden beide ruiters hun weg en na een tweetal uren reden zij de grenzen over. Nu was de Wolvenberg weldra bereikt.

De tocht had Max dorstig gemaakt en toen de kapitein voorstelde even af te stappen, om wat te drinken, nam hij dit voorstel gretig aan.

Zij traden een herberg binnen, welke langs den weg stond. In de gelagkamer zaten enkele officieren van hertog Godfried aan een tafel.

Kapitein Belder bestelde een kruik wijn.

— Van den besten, riep hij den waard toe, die Belder scheen te kennen, want hij had hem bij het binnentreden vriendelijk begroet.

Spoedig werd het gevraagde gebracht. De kapitein schonk de glazen vol en gul noodigde hij Max met hem te klinken.

De drank beviel Max ; een tintelend gevoel van vroolijkheid ging door zijn geheele lichaam. Hij begon druk en luidruchtig te doen. In den opkomenden roes merkte hij niet dat de kapitein een teeken aan de officieren van hertog Godfried deed. Zijn beker bleef niet ledig. Daar zorgde Belder wel voor.

Plots voelde Max een onpasselijkheid opkomen.

— Ik geloof dat die wijn bijzonder krachtig is, of 't moet zijn, dat ik door den rit wat verhit was.

In alle geval, mijn hoofd begint te draaien, sprak hij.

— Kom, kom, zei de overste, dat zal niets te beduiden hebben. Een lichte ongesteldheid, die ras overgaat. Drink nog eens. Ge moet door den zuren appel heenbijten.

Weer zette Max 't glas aan zijn lippen.

— Het gaat al over, hernam hij vroolijk.

De arme jongen geraakte al meer onder den invloed van den wijn. Doch het was geen gewone dronkenschap. Hij zweeg geen oogenblik.

Eindelijk zei de kapitein

— Daar schiet mij een goede gedachte te binnen! Ik heb een moeder, die altijd om mijn afwezigheid treurt. Zij denkt, dat ik hier eenzaam en verlaten in een afgelegen stadje woon en er mij doodknies. Ik wil haar eens een brief schrijven om haar te vertellen, hoe genoeglijk ik met u uit ben. En om haar nog meer te doen gelooven, dat ik gelukkig ben, zou ik willen, dat ge mijn brief als vriend onderteekent Ge zult mij dat plezier doen, niet waar?

— Van ganscher harte, en doe uwe moeder mijne beste groeten, zei Max.

De kapitein vroeg papier en inkt. Met de ganzenveder schreef hij eenige zinnen en zei toen:

— Zet nu hier uw naam. Wil ik uw hand vast houden?

— Welneen! riep Max vrooiijk. Ik ben in 't geheel niet dronken, hoor.

En met een vlug gebaar schreef hij zijn handteekening onder den vermeenden brief. Een duivelsche glimlach zweefde om Belder's mond. De overste stond op en begaf zich naar de officieren van hertog Godfried.

— Een flink soldaat voor uw leger, heeren. Ge zult er mij dank voor wijten, dat ik zoo goed uw belangen bevorder, ofschoon uw meester met den mijnen niet te best overeenkomt.

— Een soldaat voor ons! riepen de officieren schijnbaar verbaasd.

— Ja, ziehier ! De schelm reikte het papier over.

De ongelukkige verloofde van Margaretha had een dienstverbintenis onderteekend als vrijwilliger in het leger van hertog Godfried. Dat was toen een algemeen gebruik. Soldaten verhuurden zich.

De helsche list van den gewetenloozen Belder was volkomen geslaagd.

— Ha, ha! riepen de krijgslieden lachend, dat is een buitenkansje. Wij hebben zulke flinke jongens noodig. Wij zullen hem maar onmiddellijk naar het garnizoen brengen.

De arme Max, nog niet begrijpende, werd onzacht bij den schouder gegrepen. Hij dacht aan een grap en lachte ook.

— Uw lachen zal spoedig gedaan zijn, als ge den drilstok gevoelt, riep Belder hoonend. Ge hebt nu ondervonden wat het beteekent mij te beleedigen. Ik vergeet nooit iets.

Max werd plotseling nuchter.

— Wat is dat? Waar leidt ge mij heen? vroeg hij met een verwilderden blik.

— Wel, naar de kazerne! riepen de officieren.

— Ge hebt het recht niet mij aan te houden! hernam Max.

— En ge hebt zelf uwe dienstverbintenis onderteekend. Zie maar! Hier is het papier. Ge hebt u verkocht.

Nu ging bij Max een licht op en hij doorzag, helaas te laat, het schelmstuk van den kapitein.

— Hij heeft mij bedrogen! kreet hij woedend.

— Dat gaat ons niet aan. Wij hebben uw dienstverbintenis, dat is ons genoeg. Gij zijt soldaat van hertog Godfried!

— Nu, vaarwel! riep Belder. Ik zal uw avontuur aan Margaretha vertellen. Daar kunt ge vast op rekenen. Zij zal wel verdrietig zijn, dat ge zoo van haar wegloopt.

Max wrong zich, stompte, bulderde verwenschingen en bedreigingen, doch alles te vergeefs. Toen de kapitein lachend wegreed, werd Max met geweld medegevoerd den Wolvenberg af, naar de kazerne, die nu zijne gevangenis zou worden.

IV.

Denzelfden avond begaf Belder zich naar den «Vergulden Helm».

— Terug van den rit, heer overste? vroeg de kastelein.

— Al meer dan een uur. Is uw zoon nog niet thuis?

— 'k Heb hem nog niet gezien.

— Dan is hij bij meester Michiels. Hij nam aan de poort afscheid. Hij had gevraagd zich te paard te mogen vertoonen aan Margaretha, wat ik natuurlijk van ganscher harte toestond. Ik kon hem niet vergezellen, want moest noodzakelijk voor dienstzaken naar huis.

Maar 't werd tien ure, en nog geen Max.

— Dat wordt nu toch al te laat, gromde Hubert.

De ontevredenheid steeg tot gramschap, toen Max om half elf nog niet opdaagde. Maar nadat de waard iemand naar meester Michiels gezonden had en hoorde, dat zijn zoon er den geheelen avond niet geweest was, verkeerde de gramschap in hevige onrust. Dra stond het geheele stadje in rep en roer.

— Max Breedens is spoorloos verdwenen! riepen de burgers elkander angstig toe, want ieder was den hupschen zoon uit den «Vergulden Helm» genegen.

Kapitein Belder hield vol, dat hij aan de poort van zijn gezel gescheiden was. En daar niemand zulks kon tegenspreken, omdat niemand den overste had zien terugkeeren, moest men hem wel gelooven.

— Hij is misschien uit de stad gereden om nog eens te paard een avondluchtje te scheppen. Het rijden beviel hem buitengewoon, merkte Belder op.

De ongelukkige vader trok den kapitein ter zijde.

— O, sprak hij gejaagd, verberg mij de waarheid niet! Waar is mijn kind?

— Gelooft ge mij dan niet? zei de andere op ongeduldigen toon.

— Neen, ik geloof u niet! antwoordde Hubert Ik voel dat ge liegt, dat uw vriendschap slechts gehuicheld was, om mijn zoon in het verderf te storten! Maar de graaf zal recht spreken, verstaat ge?

— Ik wil deze zwaar beleedigende woorden verontschuldigen, vergeven en vergeten zelfs, terwille van uw smart, die ik eerbiedig, hernam de schelm, den kastelein den rug toekeerende.

Na een slapeloozen nacht begaf Breedens zich naar den graaf en gaf hem zijne vermoedens te kennen.

— Uwe achterdocht berust op niets ernstigs, sprak de graaf gestreng. Moest ik den overste,

dien ik het recht niet heb te wantrouwen, voor de vierschaar dagen, op het verlangen van aanklagers zooals gij, 'k zou weldra niets anders te doen hebben.

Gij, burgers, zijt natuurlijk vooroordeeld tegen den flinken kapitein, omdat hij u misschien tot gehoorzaamheid zal moeten dwingen.

Ik heb medelijden met u, maar ik geef u den welgemeenden raad: beschuldig den overste niet, ge zoudt u aan gevaar blootstellen. Ge kunt gaan, burger Breedens.

De droefheid van Margaretha was onbeschrijflijk, als zij 't verschrikkelijk nieuws vernam. In den namiddag ging zij naar de woning van den kapitein. Toen ze bij hem geleid was, viel zij op de knieën, de handen smeekend uitstrekkend, en riep:

— Ach, heer, heb toch medelijden met mij! Zeg mij, waar is Max?

— Meisje, antwoordde de veinzaard op vriendelijken toon, door uw diepe droefheid, die ik ten volle begrijpen kan, weet ge niet, waarvan ge mij beschuldigt. En daarom wil ik geen waarde aan uwe woorden hechten. Voor zulke taal kan ik u in de gevangenis brengen.

— Ach, heer, waar is Max? Hebt gij hem laten dooden? Zeg het mij. Heb deernis!

— Ongelukkige, wilt gij niet naar reden luisteren?

— Ge zwijgt dus, kreet Margaretha op woesten toon, en fier richtte het meisje zich op. Ge wilt mij niet zeggen wat ge met mijnen armen verloofde gedaan hebt. Weet dan dat zijn bloed op uw hoofd zal neerdalen.

De kapitein belde. Een bediende verscheen.

— Karel, leid dat meisje buiten! beval Belder kort.

En onzacht werd Margaretha aan de deur gezet.

— — — — — — — — — — — — —

De arme Max was drie dagen opgesloten geweest. Hij zei dat hij niet dienen zou. Hij wilde geen soldaat worden.

De legeroverste van hertog Godfried liet Max voor de rechtbank brengen. De rechter toonde het stuk door Max onderteekend.

— Dat is mij met list afgedwongen en ik erken het niet! riep Max.

—Goed! sprak de rechter.

Hij fluisterde met een zijner dienaren. Max werd in een zijkamer van zijn bovenkleeren ontdaan. Twee mannen droegen hem nu binnen.

— Ge weigert dienst te nemen, zei de rechter. Dan laat ik u pijnigen tot ge gehoorzaamt.

Max rilde. Hij wist hoe wreed de pijnbank was En hij verklaarde nu soldaat te willen worden. Zoo dwong men hem.

V.

Eenige weken kropen voorbij, zonder dat men eenig nieuws van Max vernam. Vele burgers dachten er het hunne van, maar niemand dorst luidop zijne vermoedens uiten.

Bovendien, andere gebeurtenissen vervulden de gemoederen: de toenemende verwikkelingen tusschen den graaf en de stad.

Op zekeren morgen werden de burgemeester en schepenen bij den graaf geroepen. Met de meeste onderscheiding bracht een lakei hen naar eene ruime en rijk gemeubelde zaal. De graaf wachtte hen.

— Thans vraag ik u, zei de graaf, hoe gij over mijn ontwerp denkt.

— Onze meening is niet veranderd, antwoordde de burgemeester. We betalen niet. Ge hebt geen twee kasteelen noodig. Wij gelooven verplicht te zijn onze rechten te moeten handhaven Onze voorouders, die, dank aan...

— Genoeg! genoeg! viel de graaf den burgemeester ongeduldig in de rede. Ik ken die historie.

— Onze voorouders, ging de burgemeester voort, als scheen hij den uitval niet gehoord te hebben, onze voorouders verkregen dank aan hun dapperheid, die rechten, zooals blijkt uit de van het zegel uwer voorgangers voorziene perkamenten, die de stadsschrijver Lindens u toonen kan.

— Dus, ge wilt u niet onderwerpen? En zijn de heeren schepenen het eens?

— Ja, heer graaf, klonk het als uit één mond.

— 't Is wel! en de graaf wenkte met de hand, ten teeken dat het onderhoud afgeloopen was.

— — — — — — — — — —

De gemoederen waren hevig gespannen in Rozendal.

De graaf had den burgemeester geboden binnen de drie dagen de nieuwe belastingen te innen. De burgemeester verklaarde aan allen die het hooren wilden, dat hij zulks niet zou doen en zoo de burgers het eischten, hij liever zijn ambt zou neerleggen.

Wat zou het einde van dit alles zijn?

Opgeblazen trok kapitein Belder met zijn soldatenbende door de straten, als wilde hij aan de inwoners toonen, op welke mannen de vorst kon rekenen. Onderbevelhebber Smit stapte beschaamd naast het legertje.

De kastelein van den «Vergulden Helm» stond in zijn deur. Hubert was in de laatste weken verouderd. Geen wonder, reeds twee jaren miste hij zijn dierbare vrouw en alles wat hij overhield was zijn zoon Max, en ja, wie zou zeggen wat er van dien geworden was?

Daar stapte de overste voorbij. Hubert zag hem toornig aan.

— Halt! gebood de kapitein, en de soldaten stonden stil.

Belder gevoelde zich in dit oogenblik meester. Nu de graaf openlijk in ruzie lag met de burgers, durfde de overste alles.

— Waarom kijkt gij mij zoo nijdig aan? vroeg hij luid aan den waard.

— Dat weet ge zoo goed als ik, antwoordde Breedens.

— Dus, ge durft mij nog beschuldigen, dat ik uw zoon liet verdwijnen?

— Ik heb mijn eigen gedachten!

— Zeg dat ge mij valsch beticht!

— Ik zeg niets. Gij hebt mij niets te bevelen.

— Vraag vergiffenis, zooniet... en Belder trok zijn zwaard.

Maar Hubert stond daar kalm en waardig. Belder greep hem ruw bij den arm.

— Wilt ge mij loslaten! riep de kastelein. Met welk recht komt ge mij lastig vallen?

— Ge hebt me kwaad bezien. Ge zegt, dat ik uw zoon liet verdwijnen. Vraag vergiffenis! siste Belder en hevig schudde hij den weerloozen man

Hij dreigde met zijn zwaard.

— Af, uw verraderlijke handen; klonk plotseling een stem. Schelm, hebt ge nog niet genoeg misdaden op uw geweten?

Een jongeling met verwaarloosde haren en ongeschoren gelaat, gekleed met een vuilen grijzen kiel en broek, rukte den arm van Belder weg. De kapitein herkende Max.

— Gij hier! riep hij driftig, het zwaard verheffende. Gij hebt mijn arm gegrepen, gij hebt mij dus geweld aangedaan. En daarom sterf, ter waarschuwing van alle oproermakers.

— Sterf zelf ! kreet Max. Woedend ontrukte hij den overste zijn zwaard en alvorens een der soldaten tusschen beide kon komen stootte hij dit Belder in de borst. De kapitein stortte neer, wentelde zich in zijn bloed, en was dadelijk dood.

De soldaten snelden toe en namen Max gevangen. Met een luiden gil sprong de ongelukkige vader in huis.

De geheele stad stond overeind.

— Max is teruggekeerd. Hij heeft den kapitein vermoord. Hij wilde zijn vader ter hulp komen. De overste begon eerst en de jongeling was in staat van zelfverdediging, klonk het.

Op verschillende wijzen werd het gebeurde verteld.

— — — — — — — — — —

De vierschaar werd gehouden. De graaf zelf zou richten. Het hielp niet, of de beschuldigde gewaagde van al zijne ongelukken, van het verraad door den kapitein gepleegd.

Het hielp niet of de getuigen onder eede be-

vestigden, dat Belder den vader en dan den jonkman bedreigde en Max dus uit zelfverdediging handelde. De graaf wilde een streng voorbeeld stellen en de verloofde van Margaretha hoorde zich veroordeelen tot de doodstraf. De beul, met zijn scherp zwaard, moest dit jeugdig leven vernietigen.

De graaf was teruggekeerd naar zijn slot.

Eensklaps stormde een meisje, geheel in het zwart gekleed zijn vertrek binnen. 't Was Margaretha.

— Genade! riep zij. Genade voor mijn verloofde. Genade voor Max. Ach, edele heer, schenk hem het leven. Wij zullen vertrekken van hier, ver weg, en in ballingschap leven. Ontferm u onzer.

't Scheen of de graaf weifelde. Een oogenblik verdween de harde trek van zijn gelaat, doch maar voor een oogenblik.

— Leid dat meisje weg, gebood hij een dienaar, ik mag niet zwak zijn!

— Genade, genade! gilde Margaretha. Ach laat hem leven, ban ons voor altijd, doch dood Max niet.

— Weg, weg, beval de graaf, en toen in de gang nog het geroep om ontferming weerklonk, stopte hij de vingers in de ooren.

Een uur later diende een lakei den waard Breedens aan.

— Zeg hem, dat ik hem niet ontvangen kan, dat alle stappen nutteloos zijn. Het recht moet zijn loop hebben! sprak de graaf.

Invloedrijke personen pleitten voor den veroordeelde. Echter alles te vergeefs.

Max Breedens moest het schavot beklimmen.

— — — — — — — — — —

De laatste avond was voor den ongelukkigen Max aangebroken. De stadsschrijver Lindens, begaf zich naar meester Michiels en vroeg om Margaretha te spreken.

Bleek als een doode verscheen het arme meisje. Haar oogen waren hevig gezwollen van het weenen.

— Gij kunt uw verloofde redden, zei de schrijver zacht.

— Hem redden, herhaalde Margaretha snel, zeg mij hoe.

— Een oud recht der stad luidt, dat een maagd een ter doodveroordeelde aan het schavot kan onttrekken, als zij hem tot echtgenoot neemt.

— Ho heer, ge wilt mij misleiden, om mij mijn smart een oogenblik te doen vergeten, nietwaar?

— Dat zou wreed zijn van mij. Ik spreek de volle waarheid. Ge kunt Max redden. Het staat geschreven op een perkament met het grafelijk zegel bekleed.

De meester las het stuk en gaf Lindens gelijk.

— — — — — — — — — —

De dag der terechtstelling was daar. Vroolijk scheen de zon.

Op de Markt verrees het noodlottig schavot. Eene dichte menigte verdrong zich op het plein en in de aanpalende straten. Ieder gevoelde medelijden met den armen jongeling, wiens hoofd straks vallen moest. En menigeen, die aan de ongelukkige Margaretha Michiels dacht, wischte een traan weg.

— Daar is hij! klonk het eensklaps.

Op den toren luidde droevig de klok. Men hoorde het gerol van een wagen. Omringd van soldaten, aangevoerd, door Smit, die het hoofd dieper dan ooit zakken liet, reed de kar der veroordeelden.

Max Breedens groette nog menigen bekende. Men kon het hem aanzien, dat hij moedig den dood tegemoet ging.

— Mijn zoon! gilde plotseling de waard van den «Vergulden Helm». Ik ga met u, ik wil met u sterven. Wat kan mij het leven schelen!

Hubert drong door de soldaten en klampte zich aan de kar vast.

De soldaten wilden hem verwijderen, doch met beide handen omklemde de ongelukkige vader een wiel van den wagen, die door den voerman tot stilstand gebracht was.

Een rijtuig volgde. Ook dit moest stil houden.

De rechter, vertegenwoordiger van den graaf, stak zijn hoofd door het portier.

— Wat is er gaande? vroeg hij verstoord.

Men vertelde hem het gebeurde.

— Laat de vader den zoon dan vergezellen! riep hij ongeduldig. Wij moeten onzen tijd niet verliezen.

— Ach, vader, laat mij alleen, smeekte Max. Bespaar u dezen afgrijselijken tocht en maak mij mijne laatste oogenblikken niet moeilijk.

Maar de oude man weigerde heen te gaan en thans vervoerde de kar twee rampzaligen.

Ieder was ontroerd. De wagen bereikte de Markt.

't Gezicht van het schavot ontroerde Max, maar hij herstelde zich oogenblikkelijk.

— Vader, geef mij uwen zegen en ga dan heen, smeekte hij. Het zou uw dood zijn, moest gij de terechtstelling bijwonen.

Maar waarom schoof ginds de menigte op zijde? Waarom wendden zich plotseling aller hoofden? Daar naderde een meisje gehuld in een witten sluier. De handen op de borst gevouwen, de oogen ten hemel geslagen, begaf Margaretha zich naar den wagen. Zij geleek een bovennatuurlijke verschijning.

— Houdt op! riep zij luid. Ik eisch den veroordeelde op, onder belofte hem tot mijn echtgenoot te nemen.

— Margaretha, zei Max in tranen uitbarstende. Ook dat nog! Ach, het sterven wordt mij moeilijk gemaakt.

— Wat is er nu weer? riep de rechter gram.

— Ik eisch den veroordeelde op, onder belofte hem tot mijn echtgenoot te nemen! klonk het ten tweeden male.

— 't Is haar recht, edele heer, sprak Lindens, het rijtuig naderende.

En nu vertelde de stadsschrijver van het zonderling perkament.

— Dat is een oud stuk, hetwelk nu geen waarde meer heeft, hernam de rechter.

Doch de burgers hadden alles vernomen.

— Eerbied voor het recht! riepen zij. Naar het raadhuis, om het perkament te raadplegen. Maar Lindens had de keure mee. De rechter zag haar in.

— Inderdaad, mompelde hij, 't is zoo. Naar den graaf! riep hij, wij moeten hem hooren.

Verwonderd zag de graaf den stoet naar het slot komen. De rechter trad binnen. Hij bleef lang weg. De menigte verbeidde met spanning zijne terugkomst.

Eindelijk verscheen hij.

— Max Breedens, klonk het plechtig, gij zijt vrij. De graaf schenkt u het leven.

't Was een juichkreet die voor het slot weerklonk. De graaf hoorde dien.

— Deze gebeurtenis zal mij wellicht meer nut doen dan langdurige onderhandelingen, zei hij bij zich zelven. Nu zullen ze de belastingen wel betalen.

VI.

Er dreigde gevaar van buiten. De koele houding tusschen den graaf en hertog Godfried was tot vijandschap overgeslagen.

Reeds lang loerde de laatste op een gelegenheid om den naburigen staat te beoorloogen. Hij meende nu een reden te hebben. Max Breedens was zijn leger ontvlucht en hij eischte den deserteur op.

— Neen, antwoordde de graaf, hij is met list en geweld in uw leger ingelijfd. En bovendien, hier is hij vrij.

— Dan komen wij hem halen, klonk het wederantwoord.

En op zekeren dag waagde de soldatenbende van hertog Godfried een inval. Kapitein Smit, die weder het opperbevel voerde trok er met zijne dapperen heen.

— Duizend bommen, mompelde hij, nu zal ik toonen, hoe ik de krijgskunst versta.

Maar de Rozendalers durfden niet alleen op de bekwaamheid van den overste te rekenen en daarom trokken zij, ofschoon ongevraagd, in grooten

getalle mee. De bende van Godfried werd schandelijk op de vlucht gedreven en de hertog waagde het niet meer de grenzen te overschrijden, noch Max Breedens op te eischen.

De graaf, getroffen door de vaderlandsliefde der Rozendalers, trok zijn eisch in. Hij vroeg geen geld meer.

Max leefde met zijn Margaretha gelukkig en tevreden. Meester Michiels woonde bij hen in en het drietal sleet genoeglijke jaren.

Hubert bediende nog even beleefd en vlug als vroeger zijne klanten.

— Gelukkig, zei burgemeester Ram dikwijls, de vrede heerschde weer in Rozendal sedert die schelmsche Belder dood is.

Max liet zich nooit meer door drank bedwelmen.

EINDE.